1. Omien varojen tulevaisuudennäkymät: kuinka esimerkiksi digivero, hiilitullit tai transaktiovero näyttäytyy Suomen ja EU:n (kilpailukyvyn) näkökulmasta? Arvioita näiden ehdotusten kehityssuunnasta?

   Timo Miettinen: En osaa ottaa tässä vaiheessa tarkkaa kantaa laskennallisiin vaikutuksiin. Kuitenkin esimerkiksi digiverossa on pyritty pitkään etenemään OECD:n puitteissa. Koska edistystä ei ole tapahtunut riittävässä määrin, jotkut maat kuten Ranska ovat asettaneet omaehtoisia digiverojaan (Ranskan tapauksessa 3% yli 25 miljoonaa euroa liikevaihdoltaan olevilta yrityksiltä). Parempi vaihtoehto olisi hakea ratkaisuja yhteisesti EU:n tasolla.

2. Maksun ja veron ero? Kuinka maksurasitteen lopullinen kohdentuminen eroaa näiden välillä? Onko Suomelle/suomalaisille edullisempaa että painotetaan jompaa kumpaa?

   Timo Miettinen: Tämä riippuu täysin tilanteesta ja verotettavasta kohteesta. Osa veroista voi kohdistua hyvinkin epätasaisesti eri EU-maihin. Siksi tasaisen jakautumisen periaatetta pidetään keskeisenä uusien ehdotusten muotoilussa.

   Periaattellinen ero tässä on siinä, että maksu kerätään valtiolta (tai julkisyhteisöltä), vero yrityksiltä tai kansalaisilta.

3. Kuinka tulkitaan, että ehdotettu muutos olisi liittymissopimuksen mukainen? (Ottaen huomioon no bail-out-sääntö)

   Timo Miettinen: EU ei ota minkään maan olemassa olevia vastuita kannettavakseen vaan pyrkii luomaan talouteen uusia tulovirtoja. Tästä syystä ehdotus ei ole no-bailout –säännön vastainen. Tämä on lähestulkoon kaikkien oikeusoppineiden kanta, komission näkemys sekä Eurooppa-neuvoston oikeuspalvelujen kanta.

   On ehkä hyvä muistaa, että eurokriisin alkuvaiheissa pidettiin esillä sellaista näkemystä, jonka mukaan eurobondit voisivat korvata osan kansallisesta velasta. Tämä ratkaisu olisi selkeästi ollut ongelmallinen perussopimusten näkökulmasta. Tämä ratkaisu ei sitä ole.

4. Miten rahoituksen elvytysominaisuudet näyttäytyvät suhdannevaihteluihin nähden? Toimineeko myötäsyklisesti?

   Timo Miettinen: Paketti tulee tarkoitukseensa nähden ehkä hieman liian myöhään, mutta toisaalta komission ennusteiden mukaan tuotanto ei palaa entiselle tasolle useampaan vuoteen. On myös syytä huomata, että ensimmäisessä vaiheessa elvytystä on tehty valtiovetoisesti. Myötäsyklisyys ei ole tässä keskeinen ongelma.

5. Miksi Suomi ei pitänyt tarkoituksenmukaisena olla mukana nuukien maiden koalitiossa?

   Timo Miettinen: Asiantuntijat eivät voi luultavasti antaa tähän erityisen kattavaa vastausta. Joka tapauksessa kyse on ennen kaikkea siitä, että nämä nuukat maat edustivat EU-budjettineuvotteluissa niin sanottua prosenttitavoitetta (EU:n budjetin pysäyttämistä 1% BKTL:stä), jota ei ole Suomessa pidetty hyvänä lähestymistapana.

Taustalla on luultavasti myös yleinen pyrkimys irtautua blokeista.

6. Miten paketti vaikuttaa yrityksiin, investointeihin ja kilpailukykyyn?

   Timo Miettinen: Paras näkemäni arvio elvytysvaikutuksista on tämä: https://www.intereconomics.eu/contents/year/2020/number/5/article/spillover-effects-from-next-generation-eu.html

7. Onko riski, että nyt käyttöönotettava velkaantumisinstrumentti nähdään uutena velkaantumisvarana?

   Timo Miettinen: Ei suoraan, jos kysyjä tarkoittaa nimenomaan EU:n omaa velkaa. Komissio ei saa mitään suoraa oikeutta velan liikkeelle laskuun. Kysymys on ehkä enemmän periaatteellinen, ja koskee yhteisvelkaa osana jotain tulevaisuuden vaihtoehtoa EU:n suhdannepolitiikan järjestämiseksi.

8. Vaikuttaneeko pj:n vaihtumiset päätöksentekoprosessiin tai siihen kuinka eri jäsenvaltiot edistävät ehdotuksia?

   Timo Miettinen: Perinteisesti puheenjohtajamaa on päätöksenteossa neutraalissa roolissa. Kuitenkin Saksan sovitteleva ote, ehkä myös tietynlainen auktoriteetti, oli keskeisessä osassa joulukuun 2020 oikeusvaltioperiaatteeseen liittyneessä kiistassa.

9. Millainen mahdollinen moraalikadon ongelma elpymispakettiin sisältyy? Miten moraalikadon voisi estää?

   Timo Miettinen: Moraalikato ja vapaamatkustajuus ovat ehkä enemmän teknisiä termejä ja ilmiöitä, joita on mahdotonta kokonaan välttää. On hyvä muistaa, että kysymykset nähdään Euroopassa hyvin eri tavoin. Moraalikadon osalta kenties keskeisimmät periaatteet liittyvät työnjakoon kansallisen ja EU-tason välillä: EU:n ei pitäisi ”rohkaista” vastuutonta taloudenpitoa. Tästä syystä no bailout –periaate on keskeinen jatkossakin. Elpymisrahasto ei kuitenkaan ole ensi sijassa päätös, joka heikentää tätä periaatetta. Koronakriisin taustalle ei ollut vastuuton taloudenpito.

10. Voiko Suomen elpymispaketin myötä tuleva vastuu heikentää Suomen omaa luottokelpoisuutta ja siten heikentää rahoitusehtoja?

    Timo Miettinen: Vaikea nähdä, että nämä vastuut 2027 alkaen EU-budjetista olisivat erityisen merkittävässä roolissa. Vuoden 2012 EVM-päätöksen vaikutus luottoluokitukseen on arvioitu pieneksi.